

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om statens andel av kostnaderna för riksomfattande informationssystemtjänster inom hälso- och sjukvården och till lag om ändring av lagen om Folkpensionsanstalten

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om statens andel av kostnaderna för riksomfattande informationssystemtjänster inom hälso- och sjukvården och en lag om ändring av lagen om Folkpensionsanstalten. Genom den ändring som föreslås i lagen om Folkpensionsanstalten ska en ny fond inrättas vid Folkpensionsanstalten. Genom den nya servicefonden och de medel som ska samlas in till den ska man sörja för den finansiering som krävs för att realisera och upprätthålla riksomfattande informationssystemtjänster inom hälso- och sjukvården och elektroniska recept, vilka ska skötas av Folkpensionsanstalten. Genom servicefonden ska man klara ännu tidigare kunna separera finansieringen av de riksomfattande informationssystemtjänsterna inom hälso- och sjukvården från övriga föreskrivna uppgifter som Folkpensionsanstalten ansvarar för.

Utvecklings- och investeringskostnaderna för att realisera de centraliserade tjänster som krävs för riksomfattande informationssystem-

stemtjänster inom hälso- och sjukvården och elektroniska recept finansieras med ett anslag som anvisats för detta i statsbudgeten. De årliga kostnaderna för upprätthållandet och användningen av dessa tjänster finansieras däremot med avgifter som tas ut hos de tillhandahållare av hälso- och sjukvårdstjänster och apotek som anlitar tjänsterna. Avgifterna införs stegvis under åren 2012—2015. Därför måste en del av utgifterna för användningen av tjänsterna under dessa år finansieras med ett anslag som anvisas för detta ändamål i statsbudgeten. Genom den föreslagna nya lagen fastställs statens andel av finansieringen av de uppgifter som enligt lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården och lagen om elektroniska recept ålagts Folkpensionsanstalten och Befolkningsregistercentralen.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2012 och avses bli behandlad i samband med den. Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2012.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 NULÄGE	3
1.1 Realiseringen och finansieringen av riksomfattande informationssystemtjänster inom hälso- och sjukvården	3
1.2 Folkpensionsanstaltens fonder	5
2 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	5
2.1 Finansieringen av de riksomfattande informationssystemtjänsterna inom hälso- och sjukvården	5
2.2 Ordnanande av finansieringen av KanTa-tjänsterna i Folkpensionsanstaltens verksamhet	6
3 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	7
4 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	8
5 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER	8
DETALJMOTIVERING	8
1 LAGFÖRSLAG	8
1.1 Lag om statens andel av kostnaderna för uppbyggnad och användning av riksomfattande informationssystemtjänster inom hälso- och sjukvården	8
1.2 Lag om Folkpensionsanstalten	9
2 IKRAFTTRÄDANDE	10
3 SAMBAND MED GRUNDLAGEN OCH LAGSTIFTNINGSORDNING	10
LAGFÖRSLAG	11
Lag om statens andel av kostnaderna för uppbyggnad och användning av riksomfattande informationssystemtjänster inom hälso- och sjukvården	11
Lag om ändring av lagen om Folkpensionsanstalten	13
BILAGA	15
PARALLELLTEXT	15
Lag om ändring av lagen om Folkpensionsanstalten	15

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge

1.1 Realiseringen och finansieringen av riksomfattande informationssystemtjänster inom hälso- och sjukvården

Man håller inom hälso- och sjukvården på att realisera rikstäckande informationssystemtjänster som består av elektroniska recept, ett riksomfattande elektroniskt arkiv för journalhandlingar (arkiveringstjänst) samt i anknytning till dessa en läkemedelsdatabas, åtkomst till recept- och patientuppgifter och patientens informationshanteringstjänst. Dessa bildar tillsammans det nationella hälsoarkivet, dvs. KanTa-tjänsterna.

KanTa-tjänsterna är baserade på lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården (158/2007), nedan *klientuppgiftslagen*, och lagen om elektroniska recept (61/2007), nedan *e-receptlagen*. Klientuppgiftslagen trädde i kraft den 1 juli 2007 och e-receptlagen den 1 april 2007. Folkpensionsanstalten svarar i enlighet med nämnda lagar för den tekniska realiseringen och underhållet av KanTa-tjänsterna.

Uppbyggandet av nationella informationssystemtjänster inom hälso- och sjukvården startade 2007 vid Folkpensionsanstalten. I praktiken ingår förutom den tekniska realiseringen av de tjänster som avses i ovan nämnda lagar även att göra upp och upprätthålla olika redogörelser, anvisningar, planer och andra dokument i planeringen och uppbyggnaden av KanTa-tjänsterna. Förutom tjänsternas tekniska användbarhet och underhåll orsakar produktionen av KanTa-tjänsterna Folkpensionsanstalten dessutom lagenliga uppgifter av administrativ natur som t.ex. hänför sig till utlämnande av uppgifter om KanTa-tjänsterna till organisationer, medborgare och tillsynsmyndigheter samt uppgiften som registeransvarig för receptcentralen och i fortsättningen för patientens informationshanteringstjänst. På basis av 16 § 2 mom. i klientuppgiftslagen svarar Folkpensionsanstalten dessutom för förmedlingen av information till allmänheten i frågor som

gäller de riksomfattande informationssystemtjänsterna.

De användarmiljöer som Folkpensionsanstalten realiserar och upprätthåller (test- och produktionsmiljöer med servrar, programvara, telekommunikationsnät och andra funktioner) har kunnat användas sedan 2008. Klientuppgiftslagen ändrades genom en lag som trädde i kraft vid ingången av 2011. Planeringen av nya funktioner som baserar sig på denna pågår som bäst i samarbete med Institutet för hälsa och välfärd. Dessa nya funktioner är det samtycke som krävs för överlåtelse av patientuppgifter och förbudsmöjligheten i anslutning därtill samt patientens informationshanteringstjänst.

Elektroniska recept togs i produktionsbruk i maj 2010 i Åbo, i april 2011 i Kotka och i början av sommaren 2011 inom Östra Savolax sjukvårdsdistrikt och Länsi-Pohja sjukvårdsdistrikt. I augusti 2011 fanns dessutom 250 apotek med beredskap att expediera läkemedel som förskrivits med ett elektroniskt recept. Åtkomst till uppgifter om elektroniska recept togs i bruk samtidigt som det infördes i Åbo. Även arkiveringstjänsten för elektroniska journalhandlingar och medborgarnas åtkomst till basfunktionerna har färdigställts. En begränsad produktionsmässig användning ska enligt planerna inledas i Kuopio i slutet av 2011.

När klientuppgiftslagen och e-receptlagen stiftades var avsikten att såväl elektroniska recept som det riksomfattande elektroniska patientdataarkivet ska vara i användning i hela landet senast den 1 april 2011. Tidtabellen för projektet har emellertid fördröjts jämfört med den ursprungliga planen och därför har ibrukttagandet av tjänsterna i hela landet senarelagts genom författningsändringar 2010.

Klientuppgiftslagen och e-receptlagen ändrades genom lagar som trädde i kraft den 1 januari 2011 (1227 och 1229/2010). Genom ändringarna definierades nya tidtabeller för ibrukttagandet av KanTa-tjänsterna. På basis av ändringen ska alla apotek kunna expediera elektroniska recept från ingången av april 2012, och alla tillhandahållare av offentliga

hälso- och sjukvårdstjänster ska kunna göra upp elektroniska recept senast vid ingången av april 2013. Den privata hälso- och sjukvården är skyldig att ta i bruk elektroniska recept senast vid ingången av april 2014. Inom den offentliga hälso- och sjukvården ska arkiveringstjänsten tas i bruk senast vid ingången av september 2014. Tillhandahållare av privata hälso- och sjukvårdstjänster som realiserar långtidsarkiveringen av journalhandlingar elektroniskt är skyldiga att ansluta sig som användare av arkiveringstjänsten senast vid ingången av september 2015.

Finansieringen av KanTa-tjänsterna har i planerings- och realiseringskedet ordnats så att de investerings- och utvecklingskostnader som orsakas Folkpensionsanstalten och andra statliga myndigheter samt underhållet har finansierats med ett årligt anslag i statsbudgeten. När tjänsterna används fullt ut, kommer kostnaderna för underhållet av tjänsterna att finansieras med avgifter som tas ut hos användarna, tillhandahållare av hälso- och sjukvårdstjänster och apotek. Dessa användaravgifter kommer gradvis att börja tas ut under åren 2012—2015.

Kostnaderna i statsförvaltningen för realiseringen av de riksomfattande informationssystemtjänsterna inom social- och hälsovården har under åren 2006—2010 uppgått till cirka 44,1 miljoner euro. Kostnaderna har finansierats med anslag som i statsbudgeten anvisats för detta ändamål. Mellan de olika aktörerna fördelar sig kostnaderna så att andelen för social- och hälsovårdsministeriet och utvecklingsprojekt som ministeriet finansierar har uppgått till 12,8 miljoner euro, andelen för Folkpensionsanstaltens utvecklingsarbete och realisering av informationssystemen till 24,5 miljoner euro och andelen för övriga aktörer, t.ex. Fimea och Valvira, till sammanlagt cirka 4,5 miljoner euro. Totalkostnaderna för den kodtjänst som realiserats av Institutet för hälsa och välfärd har därutöver uppgått till sammanlagt 2,3 miljoner euro. Utgifterna för realiseringen av KanTa-tjänsterna enligt 2011 års statsbudget uppgår till 16,4 miljoner euro.

Användaravgifterna för elektroniska recept kommer stegvis att införas under tre års tid. Apoteken börjar betala avgifter från ingången av 2012, den offentliga hälso- och sjuk-

vården från ingången av 2013 och tillhandahållare av privata hälso- och sjukvårdstjänster från ingången av 2014.

Användaravgifter enligt klientuppgiftslagen för användning av de riksomfattande informationssystemtjänsterna kommer att börja tas ut hos tillhandahållare av offentliga hälso- och sjukvårdstjänster vid ingången av 2014. Hos tillhandahållare av privata hälso- och sjukvårdstjänster som anslutit sig som användare av de riksomfattande informationssystemtjänsterna börjar avgifter tas ut från ingången av 2015.

Bestämmelser om ovan konstaterade användaravgifter för tjänster enligt klientuppgiftslagen och e-receptlagen, grunderna och betalningstidpunkterna för dem och sådant som gäller debiteringen av avgifterna kommer att utfärdas särskilt genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. I första skedet är avsikten att genom förordning föreskriva om avgifter som under åren 2012—2013 tas ut hos apotek och tillhandahållare av offentliga hälso- och sjukvårdstjänster för användningen av e-recept. Avsikten är att den avgift som tas ut hos apotek ska basera sig på antalet expedierade recept och den avgift som tas ut hos den kommunala hälso- och sjukvården på motsvarande sätt på antalet invånare i kommunen.

Under åren 2007—2011 har finansieringen av de kostnader som Folkpensionsanstalten orsakats för realiseringen av KanTa-tjänsterna förverkligats så att man genom överenskommelser mellan social- och hälsovårdsministeriet och Folkpensionsanstalten har avtalat om användningen av det anslag som i statsbudgeten anvisats för detta ändamål. Avtalsförfarandet har lett till mycket administrativt arbete för Folkpensionsanstalten, eftersom genomförandet av varje avtal har följts upp särskilt i bokföringen. Varje år har ingåtts flera finansieringsavtal och social- och hälsovårdsministeriet har avtalsvis fått rapporter om hur medlen använts. Ändringar i uppgifter, arbetsfördelning, prioriteringar och tidtabeller under projektets gång har försvårat en långsiktig ekonomiplanering.

Även om Folkpensionsanstaltens andel av uppbyggnaden av KanTa-tjänsterna är nästan klar, behövs fortfarande statlig finansiering. Baskostnaderna för det dagliga underhållet

av KanTa-tjänsterna och klientservicen dygnet runt är oberoende av den verkliga omfattningen av tjänsternas användning. På samma sätt bestäms även kostnaderna för de certifikattjänster som Befolkningsregistercentralen producerar och upprätthåller enligt antalet certifikat som överlåts åt tillhandahållare av hälso- och sjukvårdstjänster och apotek och inte på den faktiska användningen av certifikattjänsterna. De användaravgifter som ska ersätta statens finansiering börjar däremot gradvis inflyta först åren 2012—2015.

1.2 Folkpensionsanstaltens fonder

Folkpensionsanstaltens verksamhet är ordnad kring tre förmånsfonder (folkpensionsfonden, sjukförsäkringsfonden och allmänna fonden för social trygghet). Bestämmelser om fonderna och de förmåner som betalas ur dem ingår i 3 a kap. i lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001). I 12 b § finns en uttömmande förteckning över förmåner som betalas ur folkpensionsfonden och i 12 c § de förmåner som betalas ur sjukförsäkringsfonden. Ur nämnda fonder betalas även verksamhetskostnaderna för verkställigheten av dessa förmåner. Bestämmelser om finansieringen av verksamhetskostnaderna finns i sjukförsäkringslagen (1224/2004) och i folkpensionslagen (1130/2010). Enligt 98 § i folkpensionslagen finansierar staten folkpensionsfondens verksamhetskostnader till den del dessa kostnader inte täcks av fondens placeringsintäkter och andra intäkter. Ur allmänna fonden för social trygghet betalas åter på basis av 12 d § andra förmåner än de som avses i 12 b och 12 c § samt de verksamhetskostnader som Folkpensionsanstalten orsakas av verkställigheten av dem. När det gäller förmånerna i denna fond finansieras verksamhetskostnaderna av staten.

Vid Folkpensionsanstalten finns dessutom en pensionsansvarsfond för täckning av pensionsansvaret för personalen och för betalning av pensionerna. Bestämmelser om fonden ingår i 12 g § i lagen om Folkpensionsanstalten. Pensionsansvarsfondens medel får inte användas till något annat ändamål.

Verksamhetskostnaderna för skötseln av förmånerna finansieras och betalas på basis av ovan nämnda bestämmelser i proportion till Folkpensionsanstaltens aktivitetsbaserade kalkylering ur samma fond som själva förmånen. Den del av Folkpensionsanstaltens verksamhetskostnader som inte orsakas av verkställigheten av förmåner fördelas på basis av 12 e § i lagen om Folkpensionsanstalten som förmånsfondernas verksamhetskostnader i förhållande till kostnaderna för verkställigheten av förmånerna.

2 Målsättning och de viktigaste förslagen

2.1 Finansieringen av de riksomfattande informationssystemtjänsterna inom hälso- och sjukvården

De kostnader Folkpensionsanstalten orsakas av planering och uppbyggnad av systemet samt av nödvändiga investeringar i KanTa-tjänsternas realiseringsskede finansieras av anslag som i statsbudgeten anvisats för detta ändamål enligt vad som konstateras i avsnitt 1.1. På basis av klientuppgiftslagen eller e-receptlagen finansieras kostnaderna för upprätthållandet av verksamheten med användaravgifter sedan systemet tagits i bruk. Nämnda lagar innehåller emellertid inga detaljerade bestämmelser om hur finansieringen av KanTa-tjänsterna ska skötas när tillhandahållare av hälso- och sjukvårdstjänster och apotek stegvis tar tjänsterna i bruk. Lagstiftningen innehåller inte heller några bestämmelser om hur till exempel ändringar i KanTa-tjänsterna i enlighet med ny lagstiftning ska finansieras.

För att klargöra finansieringsprinciperna och kostnadsfördelningen är det befogat att stifta en lag om statens andel av kostnaderna för riksomfattande informationssystemtjänster inom hälso- och sjukvården. I den lag som ska stiftas bör anges enligt vilka principer finansieringen ska fördelas mellan staten och användarna av tjänsterna under den övergångsperiod som inleds 2012, varvid endast en del av kostnaderna för upprätthållandet av tjänsterna till en början täcks med användaravgifter.

I propositionen föreslås att staten svarar för kostnaderna för planering och uppbyggnad av KanTa-tjänsterna. Dessa kostnader avser arkiveringstjänsten, katalogtjänsten och patientens informationshanteringstjänst enligt 14 § 1 mom. i klientuppgiftslagen, receptcentret, receptarkivet och läkemedelsdatabasen enligt 3 § i e-receptlagen samt den åtkomst till uppgifter som ska förverkligas på basis av 19 § i klientuppgiftslagen och 17 § i e-receptlagen. Staten svarar fram till utgången av 2015 även för de kostnader som Folkpensionsanstalten och Befolkningsregistercentralen orsakas av användningen och upprätthållandet av ovan nämnda tjänster och funktioner samt certifikattjänsterna enligt 14 § 3 mom. i klientuppgiftslagen till den del de inte täcks av de avgifter som tas ut hos tillhandahållare av hälso- och sjukvårdstjänster och apotek.

I propositionen föreslås dessutom att staten kan placera ett eurobelopp vars storlek besluts i budgeterna för 2012—2015 i den servicefond som ska inrättas vid Folkpensionsanstalten. Genom det anslag som anvisas servicefonden kan servicefondens likviditet vid behov tryggas i situationer där de avgifter som tas ut hos tillhandahållare av hälso- och sjukvårdstjänster och apotek och de kostnader verksamheten orsakar redovisas vid olika tidpunkter i servicefonden.

I kostnaderna för upprätthållandet av KanTa-tjänsterna ingår utöver normala användaravgifter dessutom kostnaderna för behövlig utveckling och regelbunden förnyelse av nödvändig utrustning och programvara. För nyanskaffningar och utveckling av verksamheten som avviker från dessa kan dock vid behov anvisas anslag i statsbudgeten.

Om det senare ansluts helt nya egenskaper till KanTa-tjänsterna, ska det särskilt avgöras hur finansieringen av planerings-, utvecklings- och investeringskostnaderna för dessa ska ordnas då beslut om sådana nya egenskaper fattas. I synnerhet då de nya funktionerna och egenskaperna är baserade på lagstiftning, bör man redan när sådan lagstiftning bereds komma överens om hur realiseringen av de nya egenskaperna ska finansieras och vilken statens och användarnas andel är av finansieringen.

2.2 Ordnande av finansieringen av KanTa-tjänsterna i Folkpensionsanstaltens verksamhet

Verksamheten under planeringen och realiseringen av KanTa-tjänsterna och den anknytande penningrörelsen har vid Folkpensionsanstalten skötts via folkpensionsfonden, även om verksamheten inte är en del av folkpensionsförsäkringen. Kostnaderna för realiseringen av KanTa-tjänsterna och investeringarna har först betalats ur folkpensionsfonden. De anslag som behövs för uppgiften har tidigare överförts till fonden som förskott från social- och hälsovårdsministeriet på de anslag som i statsbudgeten anvisats för realiseringen av KanTa-tjänsterna. Överföringen av anslagen har baserat sig på avtal mellan social- och hälsovårdsministeriet och Folkpensionsanstalten. Folkpensionsfondens medel har kunnat inriktas på realiseringen av KanTa-tjänsterna endast i den mån social- och hälsovårdsministeriet har betalat förskott till fonden för realiseringen av tjänsterna. Om förskott inte finns att tillgå, kan utgifterna betalas först när medlen influtit. Detta kan leda till dröjsmål i betalningarna och dröjsmålsräntor.

Efter uppbyggnadsskedet och sedan KanTa-tjänsterna, som realiserar stegvis åren 2012—2015, tagits i bruk avses kostnaderna för upprätthållandet och användningen av dessa tjänster i sin helhet bli finansierade med avgifter som tas ut hos användarna. Avgifterna kommer att definieras genom en förordning av social- och hälsovårdsministeriet så att de täcker kostnaderna för upprätthållande av KanTa-tjänsterna och för normalt utvecklande i anslutning till upprätthållandet. I en sådan situation är det i synnerhet med tanke på tillhandahållare av hälso- och sjukvårdstjänster och apotek som betalar användaravgifter nödvändigt att de avgifter som samlas in oavkortat går till upprätthållandet av KanTa-tjänsterna.

Det är även ur Folkpensionsanstaltens synvinkel nödvändigt att kostnaderna i anslutning till KanTa-tjänsterna särskiljs från anstaltens övriga kostnader. Förmånsfonderna, med undantag för personalens pensionsansvarsfond, har inrättats för att sköta förmåner, och i dessa uppgifter ingår inte realise-

ringen och upprätthållandet av KanTa-tjänsterna.

En fortsättning på den nuvarande modellen, att inrätta en ny fond vid Folkpensionsanstalten och en helt ny enhet utanför Folkpensionsanstalten har bedömts som olika alternativ för hur kostnaderna för KanTa-tjänsterna och deras finansiering ska skötas i fortsättningen. Att inrätta en ny fond har bedömts vara det klaraste av dessa tre olika alternativ. I den nuvarande modellen ingår ovan nämnda problem, i synnerhet att hålla verksamhetskostnaderna åtskilt från kostnaderna för de datasystem som krävs för de socialförsäkringsförmåner som Folkpensionsanstalten ansvarar för och det anknytande behovet att på ett ändamålsenligt sätt rapportera kostnaderna för KanTa-tjänsterna för att användaravgifterna ska kunna fastställas. Att inrätta en separat enhet skulle klart separera finansieringen av verksamheten från den övriga Folkpensionsanstalten. Samtidigt mister man emellertid en stor del av det stöd som infrastrukturen i Folkpensionsanstaltens informationsförvaltning ger utvecklandet av KanTa-tjänsterna.

Därför föreslås i propositionen att en ny servicefond inrättas vid Folkpensionsanstalten. Detta görs genom att bestämmelser om en servicefond tas in i lagen om Folkpensionsanstalten. Ur servicefonden betalas de kostnader som Folkpensionsanstalten orsakar av produktionen av KanTa-tjänsterna. Ur fonden kan Befolkningsregistercentralen dessutom betalas kostnaderna för certifikattjänsterna i anslutning till KanTa-tjänsterna. Även kostnaderna för produktionen av dessa certifikattjänster kommer att täckas med avgifter som tas ut hos användarna. För att förenkla betalningsrörelsen är avsikten att gå tillväga så att KanTa-tjänsternas användare samtidigt debiteras för kostnaderna för både certifikattjänsterna och de tjänster som Folkpensionsanstalten producerar. Av de inkomster som influtit på detta vis redovisar Folkpensionsanstalten den del som samlats in på basis av certifikattjänsterna till Befolkningsregistercentralen.

De anläggningstillgångar i anslutning till KanTa-tjänsterna som finns vid Folkpensionsanstalten när lagen träder i kraft över-

förs till servicefonden när den lagändring som gäller fonden träder i kraft.

3 Propositionens konsekvenser

Propositionens konsekvenser är i första hand administrativa och organisatoriska. Den servicefond som föreslås bli inrättad gör ordnandet av kostnaderna för och finansieringen av KanTa-tjänsterna vid Folkpensionsanstalten klarare. Genom arrangemanget kan man på ett ändamålsenligt sätt särskilja kostnaderna för KanTa-tjänsterna från kostnaderna för realiseringen av de förmånssystem som Folkpensionsanstalten upprätthåller. Samtidigt blir det klarare att bestämma användaravgifterna.

Propositionen har inga betydande statsfinansiella eller andra ekonomiska konsekvenser. Propositionen säkerställer och klarlägger dock finansieringen av kostnaderna för upprätthållandet av KanTa-tjänsterna under åren 2012—2015. Den största konsekvensen med tanke på statsfinanserna kan vara det särskilda anslag som ska placeras i servicefonden och trygga fondens likviditet. Beslut om detta anslag fattas särskilt i statsbudgeterna för åren 2012—2015.

Upprätthållandet av KanTa-tjänsterna har enligt utredningar som gjorts av Folkpensionsanstalten och Befolkningsregistercentralen på årsnivå uppskattats orsaka cirka 11,1 miljoner euro 2012, varav cirka 8,8 miljoner euro baserar sig på Folkpensionsanstaltens tjänster och 2,3 miljoner euro på Befolkningsregistercentralens tjänster. Ungefär 35 procent av dessa kostnader, dvs. cirka 3,9 miljoner euro gäller e-recepttjänster och på motsvarande sätt 65 procent, dvs. cirka 7,2 miljoner euro tjänster enligt klientuppgiftslagen.

Enligt statens budgetproposition för 2012 ska servicefonden anvisas 1 570 000 euro. Med användaravgifter täcks enligt tabellen nedan 160 000 euro. Den återstående andelen finansieras av anslag som under moment 33.01.25 i statsbudgeten anvisats för KanTa-tjänster, av anslag som Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården anvisats för realiseringen av certifikattjänster samt av reservationsanslag som under tidiga-

re år anvisats i statsbudgeten för realiseringen av KanTa-tjänsterna.

Eftersom endast en del av kostnaderna för e-recept och andra KanTa-tjänster tas ut hos användarna under övergångsperioden fram till 2015, täcks resten av kostnaderna av ett anslag som i statsbudgeten anvisas för ändamålet. Statens betalningsandel kommer enligt beräkningar att utvecklas som följer:

	2012	2013	2014	2015
Totalkostnader, mn €	11,10	11,10	11,10	11,10
- statens finansieringsandel, mn €	10,94	8,78	1,44	0,00
- användaravgifternas andel mn €	0,16	2,32	9,66	11,10

Ovan nämnda eurobelopp är uppskattningar i detta skede. Eftersom endast elektroniska recept är i bruk när propositionen skrivs och även de endast i några kommuner och sjukvårdsdistrikt, kommer kostnadskalkylerna att preciseras framöver. Likaså finns osäkerhetsfaktorer kring användaravgifternas utveckling.

Propositionen har inga konsekvenser för ställningen för de tillhandahållare av hälso-

och sjukvårdstjänster och apotek som använder KanTa-tjänsterna eller de kostnader dessa orsakas. Tillhandahållare av tjänster och apotek svarar själva för kostnaderna för anskaffningen, upprätthållandet och uppdateringen av sina egna datasystem. Dessutom svarar de på basis av bestämmelserna i klientuppgiftslagen och e-receptlagen för kostnaderna för underhållet av de KanTa-tjänster som Folkpensionsanstalten upprätthåller enligt vad som konstateras i punkterna 1.1 och 2.2 i propositionen.

4 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. I samband med beredningen har Folkpensionsanstalten hörts.

5 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2012 och avses bli behandlad i samband med den.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lag om statens andel av kostnaderna för riksomfattande informationssystemtjänster inom hälso- och sjukvården

1 §. Lagens syfte. I paragrafen konstateras att lagen innehåller bestämmelser om statens andel av kostnaderna för planering, uppbyggnad, användning och upprätthållande av de informationssystem som avses i klientuppgiftslagen och e-receptlagen. Syftet med bestämmelsen är att visa att staten deltar i kostnaderna för realiseringen av nämnda

tjänster i klientuppgiftslagen och e-receptlagen på grunder som anges i lag.

2 §. Statens finansiering. I 1 mom. definieras i vilka av de kostnader som Folkpensionsanstaltens orsakas av planering och uppbyggnad av informationssystemtjänsterna staten ska delta. Det är då fråga om kostnader av investeringsnatur som uppstår vid realiseringen av de informationssystemtjänster som behövs för att förverkliga de tjänster som individualiseras i klientuppgiftslagen och e-receptlagen. Dessa är en arkiveringstjänst, en katalogtjänst, patientens informationshanteringstjänst, ett receptcenter, ett receptarkiv, en läkemedelsdatabas och åtkomst till uppgifter. Beloppet av den statliga finansieringen för

dessa tjänster ska grunda sig på statsbudgeten som fastställs årligen.

Enligt 2 mom. kan staten delta i finansieringen av kostnaderna för nödvändigt förnyande av de funktioner som avses i 1 mom. med ett belopp som fastställs i statsbudgeten. Syftet är att staten inte ska delta i kostnaderna för normalt underhåll och utvecklande av informationssystemen utan främst i större omorganiseringar eller motsvarande. När de system som behövs för att realisera KanTa-tjänsterna bör förnyas på grund av ändringar i lagstiftningen, ska det dessutom samtidigt bestämmas hur staten deltar i de ändrings- och investeringskostnader som orsakas av dessa nya uppgifter. På basis av klientuppgiftslagen och e-receptlagen kan hos tillhandahållare av hälso- och sjukvårdstjänster och apotek tas ut avgifter endast för kostnaderna för upprätthållandet av informationssystemen.

3 §. Betalning av statens andel. Paragrafen innehåller ett bemyndigande på basis av vilken närmare bestämmelser om betalning av statens andel och de uppgifter som behövs för det vid behov kan utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

4 §. Ikraftträdande. I paragrafen föreskrivs om lagens ikraftträdande. Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2012. Åtgärder som krävs för verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

5 §. Övergångsbestämmelser. I 1 mom. föreskrivs om de kostnader för användning och upprätthållande i vars finansiering staten deltar under övergångsperioden 2012—2015. Enligt bestämmelsen deltar staten fram till utgången av 2015, med ett belopp som fastställs årligen i statsbudgeten, i kostnaderna för användning och upprätthållande av KanTa-tjänsterna och certifikattjänsterna i anslutning till dem till den del de inte kan täckas med användaravgifterna.

För att Folkpensionsanstalten ska ha tillräcklig likviditet att realisera KanTa-tjänsterna kan staten enligt 2 mom. placera ett särskilt angivet kapital i den servicefond som avses i 12 e § i lagen om Folkpensionsanstalten. Detta kan göras under åren 2012—2015 och storleken på det kapital som eventuellt anvisas fonden anges i respektive års statsbudget.

1.2 Lag om Folkpensionsanstalten

12 a §. Folkpensionsanstaltens fonder. I paragrafen föreskrivs om Folkpensionsanstaltens fonder. Det föreslås att 1 mom. ändras så att en servicefond konstateras som ny fond i momentet. Närmare bestämmelser om servicefonden tas in i 12 e §.

12 d §. Allmänna fonden för social trygghet. Till paragrafen föreslås bli fogat nya 4 och 5 mom., som till innehållet är likadana som gällande 12 f §. Överföringen görs utslutande av författningstekniska skäl så att till lagen kan fogas en ny bestämmelse om servicefonden. I de bestämmelser som ska överföras till paragrafen finns bestämmelser om statens andel som ska betalas till den allmänna fonden för social trygghet och om förskott på den och ett bemyndigande att utfärda förordning.

12 e §. Servicefonden. Till lagen föreslås bli fogat en ny bestämmelse om servicefonden. Paragraf 12 e § i gällande lag blir samtidigt 12 f §. I den 12 e § som föreslås definieras vilka kostnader som betalas av medlen i servicefonden. Dessa är de kostnader Folkpensionsanstalten orsakas av skötseln av de uppgifter som avses i klientuppgiftslagen och e-receptlagen. Ur servicefonden kan Befolkningsregistercentralen dessutom betalas de kostnader som orsakas av de certifikattjänster som ska produceras på basis av nämnda lagar.

Medlen till servicefonden samlas på basis av klientuppgiftslagen och e-receptlagen in hos de tillhandahållare av hälso- och sjukvårdstjänster och apotek som använder KanTa-tjänsterna. Avgifterna bestäms på basis av den förordning av social- och hälsovårdsministeriet som ska ges med stöd av klientavgiftslagen och e-receptlagen. I avgifterna beaktas kostnaderna för både Folkpensionsanstalten och Befolkningsregistercentralen. Till servicefonden betalas dessutom under övergångsperioden fram till 2015 ett anslag som varje år anvisas särskilt i statsbudgeten för kostnaderna för upprätthållandet av KanTa-tjänsterna. I fråga om de anslag som ska anvisas för planering och realisering av KanTa-tjänsterna och om betalningen av dem överenskomms särskilt.

Som 3 mom. föreslås en bestämmelse där det för tydlighetens skull konstateras att kostnaderna för skötseln av servicefondens uppgifter enligt lag inte fördelas som verksamhetskostnader för förmånsfonderna.

12 f §. *Fördelning och finansiering av övriga verksamhetskostnader.* I 12 f § i gällande lag föreskrivs om statens andel till allmänna fonden för social trygghet. Liksom konstateras i 12 d § föreslås att nämnda bestämmelser i gällande 12 f § fogas som 4 och 5 mom. till 12 d §. Den nya 12 f § föreslås ha samma innehåll som 12 e § i gällande lag.

2 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2012. Enligt ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om Folkpensionsanstalten överförs anstaltens anläggningstill-

gångar i anslutning till KanTa-tjänsterna till servicefonden när lagen träder i kraft.

3 Samband med grundlagen och lagstiftningsordning

Propositionen är i huvudsak teknisk och innehåller inga bestämmelser om individers ställning eller rättigheter. Inrättandet av en servicefond vid Folkpensionsanstalten påverkar inte heller Folkpensionsanstaltens ställning som en inrättning underställd riksdagen och inte heller de förmånsärenden anstalten sköter eller finansieringen av dem. Därför anser regeringen att propositionen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslag***1.****Lag****om statens andel av kostnaderna för riksomfattande informationssystemtjänster inom hälso- och sjukvården**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagens syfte

Denna lag innehåller bestämmelser om statens andel i finansieringen av kostnaderna för planering, uppbyggnad, upprätthållande och användning av de informationssystem som avses i lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården (159/2007), nedan *klientuppgiftslagen*, och i lagen om elektroniska recept (61/2007), nedan *e-receptlagen*.

2 §

Statens finansiering

Staten finansierar med ett belopp som fastställs årligen i statsbudgeten de kostnader som Folkpensionsanstalten orsakas av planering och uppbyggnad av följande funktioner som krävs för de riksomfattande informationssystemtjänsterna inom hälso- och sjukvården:

1) arkiveringstjänsten, katalogtjänsten och patientens informationshanteringstjänst enligt 14 § 1 mom. i klientuppgiftslagen,

2) receptcentret, receptarkivet och läkemedelsdatabasen enligt 3 § i e-receptlagen, samt

3) den åtkomst till uppgifter som avses i 19 § i klientuppgiftslagen och i 17 § i e-receptlagen.

Staten kan delta i finansieringen av kostnaderna för nödvändigt förnyande av de funktioner som avses i 1 mom. med ett belopp som fastställs i statsbudgeten. I fråga om finansieringen av kostnader som Folkpensionsanstalten orsakas av sådana nya uppgif-

ter och egenskaper som enligt lagstiftningen ska tas med i de riksomfattande informationssystemtjänsterna inom hälso- och sjukvården bestäms särskilt.

3 §

Betalning av statens andel

Närmare bestämmelser om betalning av statens andel och de uppgifter som behövs för detta utfärdas vid behov genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

4 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .
Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

5 §

Övergångsbestämmelser

Staten deltar fram till utgången av 2015, med ett belopp som fastställs årligen i statsbudgeten, i de kostnader som Folkpensionsanstalten orsakas av upprätthållande av de tjänster och funktioner som avses i 2 § 1 mom. och i de kostnader som Befolkningsregistercentralen orsakas av den certifikattjänst som avses i 14 § 3 mom. i klientuppgiftslagen och som inte täcks av användaravgifterna enligt 22 § i klientuppgiftslagen och 25 § i e-receptlagen.

I den servicefond som avses i 12 e § i lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001) kan

2.

Lag**om ändring av lagen om Folkpensionsanstalten**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001) 12 a § 1 mom. och 12 e—12 f §, sådana de lyder i lag 987/2007, samt
fogas till 12 d §, sådan den lyder i lag 987/2007, nya 4 och 5 mom., som följer:

12 a §

Folkpensionsanstaltens fonder

Folkpensionsanstaltens fonder är folkpensionsfonden, sjukförsäkringsfonden och allmänna fonden för social trygghet (*förmånsfonder*) samt servicefonden och pensionsansvarsfonden.

12 d §

Allmänna fonden för social trygghet

Staten ska i januari betala Folkpensionsanstalten ett förskott på verksamhetskostnaderna för allmänna fonden för social trygghet som är minst en sjättedel av det årliga förskottets belopp och därefter det återstående beloppet i månatliga, lika stora poster. För tryggande av finansieringen kan förskottet periodiseras på ett sätt som avviker från vad som föreskrivs ovan.

Närmare bestämmelser om fastställandet och betalningen av förskotten och statens slutliga andel samt om de uppgifter som behövs för detta får utfärdas genom förordning av statsrådet.

12 e §

Servicefonden

Ur servicefonden betalas de kostnader som Folkpensionsanstalten orsakas av skötseln av uppgifter enligt lagen om elektronisk be-

handling av klientuppgifter inom social- och hälsovården (159/2007) och lagen om elektroniska recept (61/2007). Ur servicefonden kan dessutom betalas de kostnader Befolkningsregistercentralen orsakas av de certifikattjänster centralen producerar i enlighet med de lagarna.

Finansieringen av servicefonden baserar sig på de avgifter som enligt de lagar som nämns i 1 mom. tas ut hos användarna av de riksomfattande informationssystemtjänsterna inom hälso- och sjukvården. Staten kan dessutom i syfte att täcka kostnaderna för upprätthållande samt planering och realisering av informationssystemtjänsterna betala in medel till servicefonden enligt vad som särskilt föreskrivs eller besluts om dessa.

De verksamhetskostnader Folkpensionsanstalten orsakas av skötseln av servicefondens uppgifter enligt lag fördelas inte som förmånsfondernas verksamhetskostnader.

12 f §

Fördelning och finansiering av övriga verksamhetskostnader

Den del av Folkpensionsanstaltens verksamhetskostnader som inte orsakas av verkställigheten av förmåner fördelas som förmånsfondernas verksamhetskostnader i förhållande till kostnaderna för verkställigheten av förmånerna. De ersättningar som Folkpensionsanstalten betalar Skatteförvaltningen fördelas dock som förmånsfondernas verksamhetskostnader i förhållande till hur förmånsfonderna anlitar Skatteförvaltningens tjänster för uttagande och redovisning av premier och avgifter.

Folkpensionsanstaltens övriga verksamhetskostnader enligt 1 mom. finansieras på samma sätt som de verksamhetskostnader som orsakas av verkställigheten av förmåner.

Denna lag träder i kraft den _____ 20 .

Anläggningstillgångar vid Folkpensionsanstalten i anslutning till de riksomfattande informationssystemtjänsterna inom hälso- och sjukvården överförs till servicefonden vid denna lags ikraftträdande av denna lag.

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 5 oktober 2011

Republikens President

TARJA HALONEN

Social- och hälsovårdsminister *Paula Risikko*

*Bilaga
Parallelltext*

2.

Lag

om ändring av lagen om Folkpensionsanstalten

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001) 12 a § 1 mom. och 12 e—12 f §, sådana de lyder i lag 987/2007, samt
fogas till 12 d §, sådan den lyder i lag 987/2007, nya 4 och 5 mom., som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

12 a §

12 a §

Folkpensionsanstaltens fonder

Folkpensionsanstaltens fonder

Folkpensionsanstaltens fonder är folkpensionsfonden, sjukförsäkringsfonden och allmänna fonden för social trygghet (*förmånsfonder*) samt pensionsansvarsfonden.

Folkpensionsanstaltens fonder är folkpensionsfonden, sjukförsäkringsfonden och allmänna fonden för social trygghet (*förmånsfonder*) samt *servicefonden* och pensionsansvarsfonden.

12 d §

12 d §

Allmänna fonden för social trygghet

Allmänna fonden för social trygghet

Staten ska i januari betala Folkpensionsanstalten ett förskott på verksamhetskostnaderna för allmänna fonden för social trygghet som är minst en sjättedel av det årliga förskottets belopp och därefter det återstående beloppet i månatliga, lika stora poster. För tryggande av finansieringen kan förskottet periodiseras på ett sätt som avviker från vad som föreskrivs ovan.

Närmare bestämmelser om fastställandet och betalningen av förskotten och statens slutliga andel samt om de uppgifter som behövs för detta får utfärdas genom förordning av statsrådet.

12 e §

Fördelning och finansiering av övriga verksamhetskostnader

Den del av Folkpensionsanstaltens verksamhetskostnader som inte orsakas av verkställigheten av förmåner fördelas som förmånsfondernas verksamhetskostnader i förhållande till kostnaderna för verkställigheten av förmånerna. De ersättningar som Folkpensionsanstalten betalar Skatteförvaltningen fördelas dock som förmånsfondernas verksamhetskostnader i förhållande till hur förmånsfonderna anlitar Skatteförvaltningens tjänster för uttagande och redovisning av premier och avgifter.

Folkpensionsanstaltens övriga verksamhetskostnader enligt 1 mom. finansieras på samma sätt som de verksamhetskostnader som orsakas av verkställigheten av förmåner.

12 f §

Betalning av statens andel av verksamhetskostnaderna för allmänna fonden för social trygghet

Staten ska i januari betala Folkpensionsanstalten ett förskott på verksamhetskostnaderna för allmänna fonden för social trygghet som är minst en sjättedel av det årliga förskottets belopp och därefter det återstående beloppet i månatliga, lika stora poster. För tryggande av finansieringen kan förskottet periodiseras på ett sätt som avviker från vad som föreskrivs ovan.

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om fastställandet och betalningen av förskotten och statens slutliga andel samt om de uppgifter som behövs för detta.

12 e §

Servicefonden

Ur servicefonden betalas de kostnader som Folkpensionsanstalten orsakas av skötseln av uppgifter enligt lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården (159/2007) och lagen om elektroniska recept (61/2007). Ur servicefonden kan dessutom betalas de kostnader Befolkningsregistercentralen orsakas av de certifikattjänster centralen producerar i enlighet med de lagarna.

Finansieringen av servicefonden baserar sig på de avgifter som enligt de lagar som nämns i 1 mom. tas ut hos användarna av de riksomfattande informationssystemtjänsterna inom hälso- och sjukvården. Staten kan dessutom i syfte att täcka kostnaderna för upprätthållande samt planering och realisering av informationssystemtjänsterna betala in medel till servicefonden enligt vad som särskilt föreskrivs eller besluts om dessa.

De verksamhetskostnader Folkpensionsanstalten orsakas av skötseln av servicefondens uppgifter enligt lag fördelas inte som förmånsfondernas verksamhetskostnader.

12 f §

Fördelning och finansiering av övriga verksamhetskostnader

Den del av Folkpensionsanstaltens verksamhetskostnader som inte orsakas av verkställigheten av förmåner fördelas som förmånsfondernas verksamhetskostnader i förhållande till kostnaderna för verkställigheten av förmånerna. De ersättningar som Folkpensionsanstalten betalar Skatteförvaltningen fördelas dock som förmånsfondernas verksamhetskostnader i förhållande till hur förmånsfonderna anlitar Skatteförvaltningens tjänster för uttagande och redovisning av premier och avgifter.

Folkpensionsanstaltens övriga verksamhetskostnader enligt 1 mom. finansieras på

samma sätt som de verksamhetskostnader som orsakas av verkställigheten av förmåner.

*Denna lag träder i kraft den 20 .
Anläggningstillgångar vid Folkpensionsanstalten i anslutning till de riksomfattande informationssystemtjänsterna inom hälso- och sjukvården överförs till servicefonden vid denna lags ikraftträdande av denna lag.*